для ефективної роботи з дітьми-аутистами потрібно попередньо запланувати проведення освіти дитини на додаток до індивідуального терапевтичного процесу. Тобто, коли дитина з аутизмом приходить в школу, найперше, що потрібно: знати історію терапії дитини, проводити бесіди з батьками, психологами; дізнатися яка форма терапії проводиться; зв'язатися з терапевтом дитини. Якщо у вас у класі є дитина з особливими потребами – надайте їй максимальну зону комфорту, більше уваги та тепла, приділяйте увагу, тоді робота буде продуктивнішою, а навчання – успішнішим.

Список використаних джерел

1. Адамюк Н. Б., Андрусишина Л. Є., Базилевська О. О. Реалізація оновленого змісту освіти дітей з особливими потребами: навч.-методичний посібник, НАПН Інститут спеціальної педагогіки / за ред. Засенка В. В., Колупаєвої А. А., Макарчук Н. О., Шинкаренко В. І. Київ, 2014. 336 с.
2. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом (Інклюзивне навчання). Київ: Літера ЛТД, 2019. 144 с.
3. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
4. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму: Монографія. Київ: Фенікс, 2010. 368 с.
5. Шрамм Р. Дитячий аутизм і АВА терапія, що грунтується на методах прикладного аналізу поведінки. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 140 с.

Беатрікс Вінце

ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ДІАЛЕКТНОЇ АТТІТУДИ СЕРЕД МЕШКАНЦІВ МІСТА ВИНОГРАДІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У роботі досліджено особливості соціальної поведінки та діалектної аттітуди у містечку Виноградів, що на Закарпатті. Виноградів вважається українським містом, але тут мешкають представники й інших національностей.

З огляду на це багато людей є двомовними. У повсякденному вжитку жителі використовують здебільшого три мови: українську, російську та угорську. Згідно з Всеукраїнським переписом населення 2001 року етномовний склад населення такий:

- українці – 82,13 %
- угорці – 13,54 %

- росіяни – 3,82 % [1, с. 160].

Нашою метою було дізнатися, якою мовою люди користуються найчастіше, що вони думають про рідну мову інших людей, як українці ставляться до носіїв угорської мови та як носії мови угорської мови ставляться до носіїв української мови.

Дослідження ми проводили на основі анкетного опитування. Анкети заповнили 100 осіб двома мовами (50 осіб – угорською і 50 – українською мовою). Анкета була анонімною, яке містило 21 закрите та відкрите запитання.

Однією з наших гіпотез було те, що вживання української мови є найбільш поширеним у місті Виноградів. Результати українськомовних анкет свідчать про те, що українська мова є домінантною. Результати анкетування угорською мовою показали, що українська мова використовується часто, але переважно у спілкуванні із сусідами і в магазині. У сімейному колі більшість опитаних використовує угорську мову.

Досліджуючи стосунки між українцями та угорцями, було виявлено, що вони позитивно ставляться один до одного. На двох діаграмах представлено ставлення мешканців м. Виноградів один до одного.

Як ви ставетеся до носіїв української мови?

(на основі анкет угорською мовою)

N=50

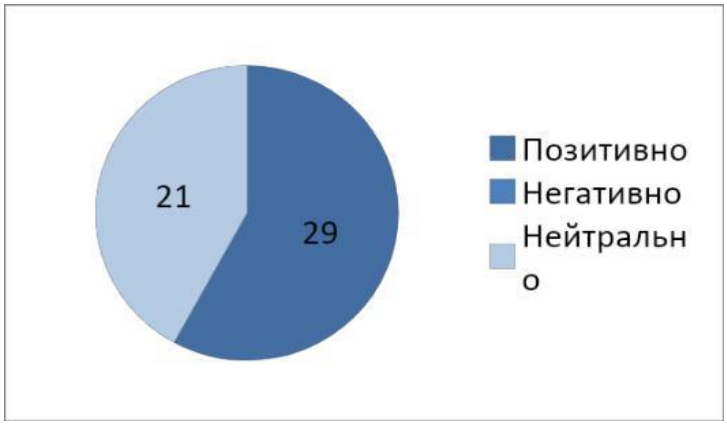

З відповідей угорськомовних респондентів видно, що ніхто не має негативного ставлення до україномовних носіїв. Тільки позитивне чи нейтральне. Ми попросили обґрунтувати свою відповідь. Ось кілька відповідей (тут і надалі переклад з угорської українською наш) : *«тому що ми живемо в історичній місцевості», «я позитивно ставлюсь до носіїв усіх мов», «ми живемо тут разом», «я не маю з ними проблем», «моя мама – українка, батько – угорець, я люблю обидві мови і поважаю людей»,* останню думку можна пояснити тим, що ця особа виховується у двомовній сім'ї. Її статус є особливим з погляду культурного, мовного середовища, адже батьки спонукають до використання обох мов (української та

угорської).

Нейтральне ставлення респонденти обґрунтували так: *«я не вважаю, що мова є найважливішою для людини», «національність для мене не є важливим, я ставлюся до українців і угорців як вони до мене».*

Як ви ставетеся до носіїв угорської мови?

(на основі анкет українською мовою)

N=50

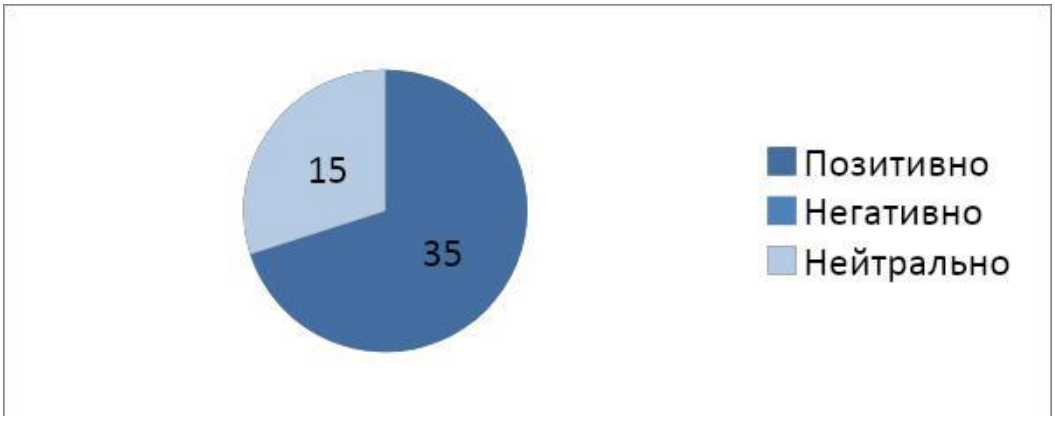

З відповідей україномовних респондентів також видно, що вони не мають негативного ставлення до угорськомовних респондентів. 35 людей позитивно ставляться, а 15 – нейтрально до носіїв угорської мови. Причини їхнього позитивного ставлення пояснювались наступним: *«працюю і спілкуюсь з угорськомовними», «тому що, в сім'ї є угорськомовні», «добре ставляться до мене», «тому що маю родину угорськомовну», «немає різниці, якою мовою розмовляє людина, головне аби ми розуміли один одного», «угорськомовні люди нічим не відрізняються від українськомовних (окрім мови)», «це їхня мова від народження».*

Ті, хто обрали нейтральну відповідь, обґрунтовували свою відповідь так: *«немає різниці якою мовою розмовляє особа, головне те, яка вона людина», «не маю конкретної причини».*

Підводячи підсумки, можемо стверджувати, що ані угорські, ані українські носії мови не судять одне одного негативно, оскільки результати показують, що вони в основному мають позитивні думки один про одного.

Оскільки кожна мова – це сукупність мовних варіантів, тому в опитування також включено запитання про ставлення респондентів до діалектних явищ. Виявлено, що респонденти позитивно ставляться до використання говіркових елементів у своєму мовленні. Результати опитування показали, що мешканці міста використовують закарпатські говори у повсякденному спілкуванні, не цураються уживати їх. Більшість респондентів вважають себе носіями місцевих говірок.

Можемо розглянути одне з питань стосовно говірок. Наприклад:

Що ви думаєте про тих, хто використовує говірові елементи?
(на основі анкет угорською мовою)
N=50

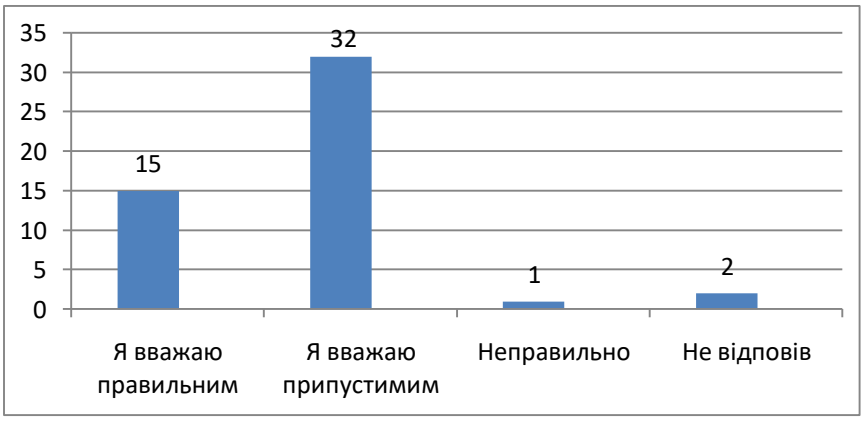

32 людей вважають це прийнятним, 15 правильним, 1 людина не вважає правильним, якщо хтось розмовляє говіркою. А двоє осіб не відповіли.

Серед відповідей були, зокрема, такі: *«Вживання говіркових елементів я вважаю правильним, тому що це нормально для носіїв», «вони живуть у такому середовищі», «це представляє цінність», «це також є частиною культури », «тому що це добре». «Я вважаю це припустимим, оскільки я виріс у такому середовищі», «тому що давні закарпатські говори збережені», «я сам розмовляю говіркою», «це нормально для мене, оскільки я використовую говірку».* Один із респондентів вважає, що це неправильно, тому що, *«всі мають правильно говорити».*

На це ж питання мали відповісти українські респонденти.

Що ви думаєте про тих, хто використовує говірові елементи?
(на основі українських анкет)
N=50

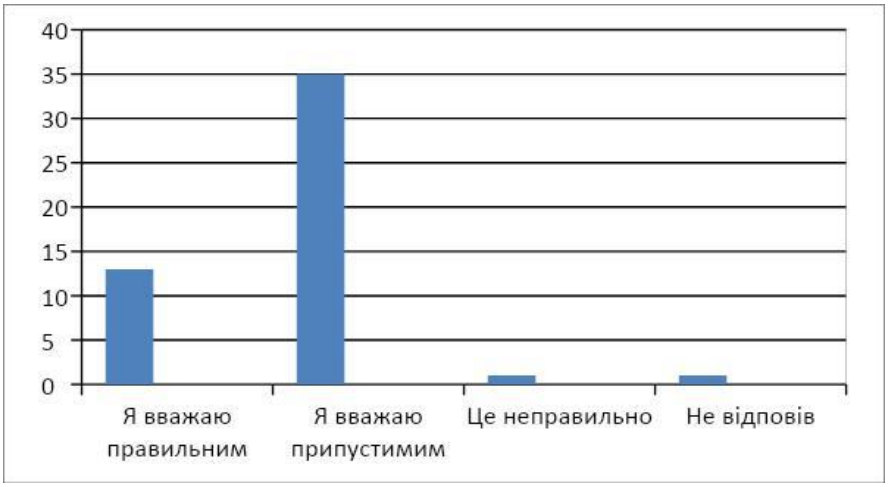

Уживання говірок дехто вважає правильним: «*кожна місцевість має свою говірку», «це частина нашої культури», «у містах також розмовляють говіркою», «ми народилися на Закарпатті», «тому що живемо на Закарпатті», «людина має право розмовляти так, як вона хоче».* Думки тих, хто вважає це прийнятним: *«великий історичний вплив на суспільство», «залежить від території і традицій», «так зручно», «сама так розмовляю», «людина завжди буде розмовляти діалектом», «діалект – це історія, яка повинна зберігатися якомога довше».*

Лише один респондент відповів так: *«не вважаю правильним, тому що діалект засмічує мову».*

З аргументованих відповідей ми бачимо, що опитані не засуджують тих, хто розмовляє говіркою, більшість вважає це прийнятним або навіть правильним. Переважна більшість респондентів зізналися, що вони самі розмовляють говіркою.

Наведене вище дозволяє зробити такі висновки:

1) представники різних національностей міста Виноградів позитивно ставляться одне до одного, вони вважають, що цінні якості характеру людини визначають не за національною належністю;

2) респонденти здебільшого позитивно ставляться до використання говірок та діалектних елементів у своєму мовленні. Більшість із них зізналася, що розмовляє говіркою або ж використовує говіркові елементи у своєму мовленні.

Список використаних джерел

1. Molnár József–Molnár D. István 2005. Kárpátalja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében. Beregszász: PoliPrint, 160

Діана Волосажир

МАТЕМАТИКА І МУЗИКА

Математика і музика – дві абсолютно різні галузі, але між ними існує сильний взаємозв’язок. У якийсь момент вони мають тенденцію перетинатися, і люди, які добре знають математику, також добре розбираються в музиці. Їхнє порівняння може здатися нелогічним, але між математикою і музикою більше спільного, ніж ви можете собі уявити.

Числа можуть розповісти нам про музику багато чого. Музичний твір поділяється на розділи, які називаються тактами, а кожен такт має однакову кількість долей. Це можна порівняти з математичним розподілом часу.

Також у кожного музичного твору є розмір, який дає його ритмічну впорядкованість, наприклад, скільки ударів в кожному такті. Всі ноти